

Jakość siary, a pasza

Zbigniew Pustuła
Andrzej Mirek

Blattin Polska Sp. z o.o.

„Posiarowe biegunki” cieląt są dość rzadkie, ale przysparzają dużo problemów i powodują sporo upadków osesków. Chcielibyśmy podzielić się z hodowcami swoimi doświadczeniami w radzeniu sobie z takimi biegunkami.

Jak wyglądają takie cielęta? Są słabe od pierwszych chwil życia. Hodowcy często mówią o nich, że „rodzą się z biegunką”. I tak rzeczywiście jest. Już ich smółka wygląda i pachnie nietypowo. Z dnia na dzień, mimo regularnego odpajania siarą, takie cielęta marnieją – ich włos robi się nastroszony i matowy, spada masa ciała, pod ogonem obklejają się wyschnięte łajniaki. Często nie chcą pić siary, mimo że ma odpowiednią temperaturę i podawana jest higienicznie. Takie maluchy bez naszej pomocy dożywają maksymalnie 5 dni, a upadki zdarzają się nawet przy najlepszej obsłudze (szalenie ważnej w cielętniku).

Przyczyn tzw. posiarowych wczesnych upadków cieląt jest wiele. Nas najbardziej interesują te zależne od żywienia zasuszonych i wycielanych krów.

Cielęta z tzw. posiarową biegunką z dnia na dzień marnieją, a ich włos jest nastroszony i matowy.

■ Gdy cielna krowa ma ketozę, to ciała ketonowe dostają się do siary, a przecież jej jakość ma ogromne znaczenie dla zdrowia i życia cieląt.

Nie zanedbujmy stołu

Stół paszowy krów zasuszonych i przed wycieleniem nie może być traktowany jak utylizator najłabszych kiszonek w gospodarstwie, stęchniętych niedojadów i... miejscem najrzadziej odwiedzanym, ponieważ stoją tam „zasuszki”. Przecież w ich łonie przybiera na wadze płód, a poza tym krowa przygotowuje się już do następnej laktacji. A o tym jaka będzie decyduje właśnie żywienie w okresie zasuszenia, szczególnie na trzy tygodnie przed wycieleniem. Pamiętajmy też, że laktacja zaczyna się od... produkcji siary. Najczęstszą przyczyną jej kiepskiego składu (i nie chodzi tu tylko o niski poziom immunoglobulin) są ciała ketonowe, pochodzące głównie z mokrych i kwaśnych kiszonek z dużą zawartością kwasu masłowego.

Zepsuć można wszystko

Przede wszystkim trzeba jasno powiedzieć, że zepsuć można każdy materiał przeznaczony na kiszenie. Ale z naszych obserwacji w terenie wynika, że hodowcom najczęściej problemów przysparza kiszenie GPS-ów ze zbóż, mieszanek poplonowych np. ze słonecznikiem, traw z łąk zalewowych (tzw. kwaśnych łąk), „lucerek” przepłukanych na pokosie. Wysoka zawartość kwasu masłowego i octowego w złej kiszonce sprawia, że krowy po wycieleniu nie wchodzi w laktację, są podtrute, a cielęta padają, ponieważ te „złe” kwasy sprawiają, że do siary dostają się ciała ketonowe. Jeśli więc nie mamy dobrej kiszonki, lepiej podajmy zasuszonym krowom słomę z kilkoma kilogramami kiszonki z kukurydzy, a przed wycieleniem dodajmy im paszę treściwą. Nie serwujmy im „mokrej kluski” z wozu paszowego! Warto w tym miejscu przypomnieć, że jeśli robimy kiszonki o niskiej suchej masie, a do tego zbyt długo napełniamy nią silos, musimy używać dużo droższych konserwantów chemicznych, bo biologiczne w takiej sytuacji na nic się zdadzą.

tabela 1. ocena jakości siary na podstawie masy właściwej (Fleenor i Stott, 1980)

ciężar właściwy	jakość	immunoglobuliny mg/ml
< 1.035	zła	21.80
1.037	średnia	26.86
1.041		37.08
1.045		47.27
1.047	wysoka	52.36
1.053		67.65
1.061		88.02
1.069		108.40
1.075		123.68

■ Stół paszowy krów zasuszonych i przed wycieleniem nie może być traktowany jak utylizator najstarszych kiszonek w gospodarstwie, stęchniętych niedojadów i... miejscem najrzadziej odwiedzany

Problemy z kondycją

Ciała ketonowe w siarze występują także u tłustych krów z ketozą. O tej chorobie metabolicznej wiele już pisano w „Hoduj z głową”. Problemy ze zbyt dobrą kondycją krów przed wycieleniem występują wciąż w zbyt wielu oborach. Najważniejsze przyczyny takiego stanu rzeczy to: brak grupowania krów oraz zbyt bogate i źle zbilansowane żywienie pod koniec laktacji. Skutkiem takiego stanu rzeczy jest ketoza, która zaczyna się już przed wycieleniem. Zbyt grube krowy to także problemy z ich zacieleniem.

Kilka sposobów na poprawienie siary

Skutki ketozy u krów można ograniczyć stosując np. wlewy energetyczne na 7-5 dni przed wycieleniem. Natomiast, żeby poprawić wydolność krów przy wycieleniu i ochronić ich wątrobę przed nadtlenkami, proponujemy iniekcję witaminą E + selen, która ograniczy problemy z gorączkami poporodowymi i odklejaniem łożysk, co w efekcie pozwoli otrzymać fizjologicznie dobrą siarę.

■ Najlepszym sposobem na zapewnienie wszystkim cielętom dobrej siary jest zamrażanie siary o sprawdzonym poziomie immunoglobulin od zdrowych wieloródek. Warto więc zaraz po porodzie zbadać jakość siary siaromierzem i tę najlepszą zamrażać

Przy niskim poziomie ciał odpornościowych, spowodowanym żywieniem krów kiepskimi kiszonkami, warto przed wycieleniem podać beta karoten, który podnosi jakość siary. Warto też złą siarę wzbogacać preparatami z probiotykiem, zakwasem, witaminami, glukozą i wspomnianym beta-karotenem. Starym, dobrym sposobem jest zastąpienie podtrutej siary pełnym mlekiem od wieloródki, uszlachetnionym wspomnianymi komponentami. Można też dodatkowo zaszczyć cielęta. Siarę można też zastąpić preparatami mlekozastępczymi, które zawierają minimum 50% mleka w proszku i dodatek beta-karotenu. Najlepszym jednak sposobem zapewnienia wszystkim cielętom dobrej siary jest zamrażanie siary od zdrowych wieloródek o sprawdzonym poziomie immunoglobulin. Takie rezerwy mrożonej siary ma coraz większa liczba gospodarstw. Przechowywana w plastikowych butelkach,

■ Jeśli nie mamy dobrej kiszonki, lepiej podajmy zasuszonym krowom słomę z kilkoma kilogramami kiszonki z kukurydzy, a przed wycieleniem dodajmy im paszę treściwą. Nie serwujmy im „mokrej kluski” z wozu paszowego!

po stopniowym rozmrożeniu, nadaje się do skarmiania cieląt nie tylko wówczas, gdy matki mają problemy z ciałami ketonowymi. Warto też mieć zapas mrożonej siary na wypadek trudnego porodu, któremu towarzyszy stan zapalny dróg rodnych i wysoka temperatura. Co oczywiste w takich stanach siara zmienia swój skład i również wywołuje biegunki. Warto także mieć zamrożoną siarę na wypadek ostrego mastitis u krów po porodzie. Pojawiły się na rynku również preparaty suszonej siary, które w sytuacjach patologicznych mogą pomóc, z tym, że są jeszcze drogie. ■

Siaromierz.